

ĮVADAS Į "TEN, VIDUJE"

Štai ir visai tamsu... visai tamsu, ir aš neįžiūriu tavo veido. Jaučiu tik, kad esi čia ir tikies. Žinau, tikies išvysti ir išgirsti kažką liečiančio juos, kitus, svetimus, esančius ten, viduje. Bet jie negalvoja apie tai, jie - laimingi.

Kada rašiau šią operą, vis galvojau, ar neesu tuo, esančiu ten, viduje. Ar ne pernelyg stipriai uždarytos mano būsto durys ir langai, ar ne pernelyg stiprios mano namų sienos. Ar ne pernelyg toli nuo manęs pasaulis ir žolė, dangus ir obelys. Ar ne pernelyg laimingas esu aš ten, viduje. Kada prieš septynerius metus pirmą kartą perskaičiau Maeterlinck'o dramą, apsistočiau prie tos, kuri šturpiausia savo gyvenimiška tiesa ir svarba, apsistočiau ... ir ilgam atidėjau. Prireikė nemažai patirti ir pajauti, kol atėjo ta vienintelė diena, kada jau nebegalima nepradėti. Aš įsijaučiau į tą sąmoningai atsiskyrusių nuo išorinio pasaulio žmonių gyvenimą, siečiau suvokti jų mažą, bet gana paplitusią filosofiją, norėjau teisti juos ir išteisinti. Rašiau muziką, ir kasdien man buvo baisiau ir aiškiau. Supratau, kad esančių ten, viduje, baimė atverti langus į pasaulį gimdo dideles nelaimes. Supratau ir tą vienintelę, tą, kurios jau nebėra, tą, kuri išsiveržė iš vidaus, bet nesugebėjo išlikti, nes buvo pernelyg įpratusi gyventi tik su savimi, tik savyje, tik sau. Ji matė visą savo laimę tik ją supančių jos daiktų ir pareigų akivaizdoje. Ji nesugebėjo atlikti net paprasčiausio veiksmo - pereiti į kitą upės krantą. Ir kai regiu tuos, likusius viduje, tokius laimingus, kai jaučiu, kad vėliausiai po valandos jie sužinos *viską*, aš kartoju ir kartoju Maeterlinck'o žodžius: kasdieninis gyvenimas darosi suprantamas tik tada, kai įvyksta kas nors nepaprasto...

Dabar čia tamsu. Aš neįžiūriu tavo veido, jaučiu tik, kad tikies išvysti ir išgirsti kažką liečiančio ne juos, ne kitus, ne svetimus, o tave, mane, kiekvieną iš mūsų.

Pasaulis apkrėstas miesčioniškumu. Ir mes privalome ieškoti būdų kovai su šia baisia liga. Kovoti su pražūtingu pasyvumu. Ardyti ramų ir jaukų miesčionio pasaulėlį, prakirsti langus į jų būstą, pažadinti miegantį vaiką ir pasakyti jam - gyvenk, vertink, veik, matyk, jausk, kurk... Tavo miegas, žmogau, gimdo pavojų, kuris gali tapti nebe suvaldomas. Ir mes nenorime, kad to pavojaus šaltinis būtų tie, esantys viduje. Nenorime ir neleisime.

Ir dabar, kada jau laikas pradėti šią nedidelę operą, kuri tęsiasi tik vieną valandą, aš esu įsitikinęs, kad vis tiek tai savotiškas teismas tų, kurie ten, viduje, ir savotiškas perspėjimas tiems, kurie čia, gyvenime.

Tik viena valanda, tik viena...

GIEDRIUS KUPREVIČIUS

Kaunas, 1977m. kovo mėn. 19 d.